

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

02.03.2023. Nr. 1-8/8

Ministru prezidentam
Krišjānim Kariņam
pasts@mk.gov.lv

Par Imigrācijas likuma grozījumiem

2022. gada 24. februārī Krievijas Federācija uzsāka kara darbību Ukrainas Republikas teritorijā, kas bija vērsta uz Ukrainas teritoriālās integritātes, suverenitātes un neatkarības iznīcināšanu. Reaģējot uz militāro iebrukumu Ukrainas teritorijā un Krievijas militāro vienību īstenoto vardarbību pret civiliedzīvotājiem, kā arī sistemātisko civilās infrastruktūras iznīcināšanu, virkne pasaules valstu, tai skaitā Eiropas Savienības dalībvalstis, nolēma piemērot attiecībā pret Krievijas Federāciju ekonomiskās un individuālās sankcijas, kā arī atsevišķas valstis noteica specifiskus ierobežojumus, vērtējot potenciālos riskus, kas varētu rasties Krievijas pretdarbības rezultātā uz noteiktajām sankcijām. Latvijas Republikas Saeima 2022. gada 11. augustā pieņēma paziņojumu, kurā Krievijas Federācijas darbības Ukrainas teritorijā atzina par terorismu, bet Krieviju – par terorismu atbalstošu valsti.

2022. gada 22. septembrī Saeima steidzamības kārtībā izskatīja un pieņēma grozījumus Imigrācijas likumā (1617/Lp13), kas stājās spēkā 2022. gada 24. septembrī, kuru mērķis bija pirmreizējo termiņuzturēšanās atļauju izsniegšanas apturēšana Krievijas Federācijas un Baltkrievijas Republikas pilsoņiem, kā arī uzturēšanās nosacījumu pārskatīšana Krievijas Federācijas pilsoņiem.

Saskaņā ar likumprojekta “Grozījumi Imigrācijas likumā” 5. punktu tika nolemts izslēgt no Imigrācijas likuma 24. panta pirmās daļas 8. punktu un papildināt Pārejas noteikumus ar 58. un 59. punktu.

Kopš 2022. gada decembra sākuma tiesībsargs ir saņēmis vairākus iesniegumus un e-pastus, kuros tiek norādīts uz virkni, iespējams, nesamērīgiem ierobežojumiem, kas radušies vai radīsies gadījumā, ja bijušie Latvijas pilsoņi vai nepilsoņi, kas pieņēma Krievijas pilsonību, nespēs savlaicīgi izpildīt valsts izvirzītās prasības.

Par tiesiskās paļāvības principa ievērošanu

Imigrācijas likuma Pārejas noteikumu 58. punkts paredz, ka Krievijas Federācijas pilsonim, kas ir saņēmis pastāvīgās uzturēšanās atļauju saskaņā ar Imigrācijas

likuma 24. panta pirmās daļas 8. punktu, pastāvīgās uzturēšanās atļauja ir derīga līdz 2023. gada 1. septembrim. Ja persona vēlas atkārtoti saņemt pastāvīgās uzturēšanās atļauju, tā līdz 2023. gada 1. septembrim iesniedz apliecinājumu par valsts valodas apguvi atbilstoši Imigrācijas likuma 24. panta piektajā daļā noteiktajam. Pastāvīgās uzturēšanās atļauja personai netiek izsniegta, ja izpildās kāds no Imigrācijas likuma 34. panta pirmās daļas nosacījumiem. Tas nozīmē arī prasību par ienākumiem un citiem nosacījumiem.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka Satversmes 1. panta tvērumā ietilpst no demokrātiskas tiesiskas valsts pamatnormas atvasinātais tiesiskās paļāvības princips. Tiesiskās paļāvības princips ir saistīts ar tiesiskās drošības principu un nodrošina tā pieprasīto stabilitāti, aizliedzot nekonekventu valsts rīcību. Šis princips nozīmē, ka indivīds var paļauties uz to, ka valsts rīkojas tiesiski un konsekventi, savukārt valstij ir jāaizsargā tai dāvātā uzticēšanās. Tiesiskās paļāvības principa pastāvēšana ir saistīta ne tikai ar uzticēšanos valsts varai, bet arī ar tiesību normu adresātu rīcības brīvības īstenošanas iespējām¹.

Tiesiskās paļāvības princips neizslēdz to, ka indivīda reiz iegūtās tiesības var tikt grozītas tiesiskā veidā. Proti, šis princips nedod pamatu ticēt, ka reiz noteiktā tiesiskā situācija nekad nemainīsies, bet gan pieļauj un noteiktos apstākļos pat pieprasa pastāvošā tiesiskā regulējuma grozīšanu. Pretējā gadījumā valsts nevarētu pienācīgi reaģēt uz mainīgajiem dzīves apstākļiem². Tiesību normu izdevējam ir pienākums sekot līdzi aktuālajai situācijai kādā konkrētā jomā un vajadzības gadījumā, izvērtējot valsts un sabiedrības intereses un vajadzības, grozīt iepriekš pieņemtās tiesību normas. Tāpat arī pašām personām ir jāreķinās ar to, ka tiesiskā situācija var mainīties.

Tomēr, grozot tiesisko regulējumu, tiesību normu izdevējam ir jāņem vērā tās tiesības, uz kuru saglabāšanu vai īstenošanu personai var būt izveidojusies paļāvība³. Demokrātiskā tiesiskā valstī, izdarot grozījumus normatīvajos aktos, to izdevējam ir pienākums vispusīgi un pilnvērtīgi apsvērt un paredzēt saudzējošu pāreju uz jauno tiesisko regulējumu. Tādā veidā tiktu nodrošināts saprātīgs līdzsvars starp personu tiesisko paļāvību un sabiedrības gūto labumu⁴.

Tiesiskās paļāvības princips pamatā nozīmē aizsardzību pret tādu tiesību normu iedarbības laika noteikšanu, kas ar atpakaļejošu vai tūlītēju spēku negatīvi ietekmē tiesību adresātiem pagātnē pastāvējušas tiesības vai jebkāda cita veida tiesiskas attiecības⁵. Atkarībā no tā, kāds ir tiesības ietekmējošās tiesību normas spēks laikā, atšķiras tiesisko paļāvību ietekmējošās normas tiesiskuma izvērtēšanas kritēriji. Ja, nosakot tiesību normas iedarbības laiku, secināms, ka tiesību normai noteikts atpakaļejošs spēks, tad prezumējams, ka konkrētajai tiesību normai no laika aspekta pakļautās tiesiskās attiecības ir ietekmētas prettiesiski, un to pamatojumam nepieciešami īpaši iemesli⁶. Savukārt tiesību normas ar tūlītēju spēku pamatā tiek uzskatītas par tiesiskām, tomēr konkrētu apstākļu dēļ nav izslēdzama iespējamība, ka personu tiesiskā paļāvība aizskarta prettiesiski, tostarp

¹ Skat. Satversmes tiesas 2020. gada 11. decembra sprieduma lietā Nr. 2020-26-0106 10.2. punktu.

² Skat. Satversmes tiesas 2020. gada 11. decembra sprieduma lietā Nr. 2020-26-0106 22.2.1. punktu.

³ Skat. Satversmes tiesas 2020. gada 11. decembra sprieduma lietā Nr. 2020-26-0106 22.2.1. punktu.

⁴ Skat. Satversmes tiesas 2021. gada 5. marta sprieduma lietā Nr. 2020-30-01 12. punktu.

⁵ Skat. Onževs M. Tiesību normu laika aspekti tiesiskā un demokrātiskā valstī. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2016, 98. lpp.

⁶ Skat. Onževs M. Tiesību normu laika aspekti tiesiskā un demokrātiskā valstī. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2016, 110. un 126. lpp.

gadījumos, kad atzīstams, ka paļaušanās uz pastāvošo tiesisko regulējumu ir būtiskāka par likumdevēja mērķi, kura sasniegšanai grozījumi pieņemti.⁷

Attiecinot pieņemtā regulējuma tiesiskās sekas uz tiesiskajām attiecībām, kas nodibinātas pagātnē, bet turpinās pēc jaunā regulējuma spēkā stāšanās, tiesību normas tiek pieņemtas ar tūlītēju spēku laikā⁸.

Tiesību normu izdevējam ir tiesības noteikt tiesību normām tūlītēju spēku, tomēr tam ir jāpārlicinās par normu ietekmi uz pastāvošajām tiesiskajām attiecībām un jānodrošina, ka šī ietekme nav nesamērīga salīdzinājumā ar sasniedzamo mērķi. Proti, lai izvērtētu apstrīdētās normas atbilstību tiesiskās paļāvības principam kopsakarā jānoskaidro: 1) vai personai bija radusies tiesiskā paļāvība; 2) vai, pieņemot Pārejas noteikumu 58.punktu, ir nodrošināts saprātīgs līdzsvars starp personas tiesisko paļāvību un sabiedrības interesēm, kuru labad attiecīgais regulējums tika mainīts⁹.

Var pieņemt, ka tiem Latvijas pilsoņiem un nepilsoņiem, kuri noteiktā laika periodā izšķīrās pāriet Krievijas Federācijas pilsonībā, bija radusies tiesiskā paļāvība saglabāt valsts izsniegto pastāvīgo uzturēšanās atļauju bez papildu nosacījumu noteikšanas līdzīgi citiem ārzemniekiem ar šādu atļauju.

Reaģējot uz apdraudējumiem un iespējamiem riskiem, valstis var mainīt iecelšanas un uzturēšanās nosacījumus ārzemniekiem, kas šī brīža ģeopolitiskajos apstākļos Latvijai ir aktuāli, tādēļ tiesībsargs nesaskata šķēršļus normatīvā regulējuma grozīšanai attiecībā uz noteiktām ārzemnieku grupām, tomēr vēlas uzsvērt, ka Latvijai kā tiesiskai valstij, sargājot savu drošību un veicot preventīvus pasākumus drošības risku novēršanai, ir jāievēro labas pārvaldības princips, un, nosakot ierobežojumus, jālūkojas uz to samērīgumu, jānodrošina, lai valsts uzliktie pienākumi un prasības attiecīgā laika periodā būtu reāli izpildāmas un tiesību aizsardzības mehānismi būtu pieejami un efektīvi.

Pieņemot Imigrācijas likuma Pārejas noteikumu 58.punktu, tiesībsarga ieskatā nav izvērtēti visi riski, tādēļ tiesībsargs valsts interešu aizsardzības nolūkā vērš Ministru kabineta uzmanību uz sekojošiem apsvērumiem.

1. Par latviešu valodas zināšanu pārbaudi

Saskaņā ar Imigrācijas likuma 24. pantu ārzemniekiem, lai saņemtu pastāvīgo uzturēšanās atļauju, ir nepārtraukti jāuzturas Latvijas Republikā ar termiņuzturēšanās atļauju vismaz piecus gadus pirms pēdējās termiņuzturēšanās atļaujas termiņa beigām¹⁰. Līdz 2022. gada 22. septembrim, kad stājās spēkā grozījumi Imigrācijas likuma 24. panta pirmās daļas 8. punktā un ceturtajā daļā, pastāvīgo uzturēšanās atļauju pieprasīt varēja arī Latvijas Republikā dzīvojošs ārzemnieks, kurš pirms citas valsts pilsonības iegūšanas bija Latvijas pilsonis vai nepilsonis, ja minētais ārzemnieks pastāvīgās uzturēšanās atļaujas pieprasīšanai nepieciešamos dokumentus iesniedza Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē 30 dienu laikā pēc lēmuma par Latvijas pilsoņa vai nepilsoņa statusa zaudēšanu spēkā stāšanās.

⁷ Skat. Onževs M. Tiesību normu laika aspekti tiesiskā un demokrātiskā valstī. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2016, 189.–190. un 196. lpp.

⁸ Skat. Onževs M. Tiesību normu laika aspekti tiesiskā un demokrātiskā valstī. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2016, 189. lpp.

⁹ Skat. Satversmes tiesas 2021. gada 5. marta sprieduma lietā Nr. 2020-30-01 12. punktu.

¹⁰ Imigrācijas likuma 24.panta pirmās daļas 7.punkts: “(1) Pastāvīgās uzturēšanās atļauju šajā likumā noteiktajā kārtībā ir tiesības pieprasīt: [...] ārzemniekam, kurš nepārtraukti uzturējies Latvijas Republikā ar termiņuzturēšanās atļauju vismaz piecus gadus pirms pēdējās termiņuzturēšanās atļaujas termiņa beigām”.

Lai saņemtu pastāvīgo uzturēšanās atļauju, ārzemniekam, kurš nepārtraukti nodzīvojis valstī piecus gadus, saskaņā ar 2009. gada 7. jūlija Ministru kabineta noteikumu Nr. 733 “Noteikumi par valsts valodas zināšanu apjomu, valsts valodas prasmes pārbaudes kārtību un valsts nodevu par valsts valodas prasmes pārbaudi” 1.2. punktu¹¹ bija jānokārto latviešu valodas prasmes pārbaudi, izņemot tos ārzemniekus, kuri pirms citas valsts pilsonības iegūšanas bija Latvijas pilsoņi vai Latvijas nepilsoņi.

1.1. Par nevienlīdzīgas attieksmes veidošanās risku

Tiesībsargs, analizējot Imigrācijas likumā veiktos grozījumus, ir secinājis, ka grozījumi rada Satversmes 91.panta pārkāpuma risku, jo Latvijas pilsoņi un nepilsoņi varēja pieņemt arī citu trešo valstu pilsonību, piemēram, Armēnijas, Gruzijas, Baltkrievijas u.c., saņemot pastāvīgo uzturēšanās atļauju, tomēr prasību atkārtoti saņemt pastāvīgo uzturēšanās atļauju, iesniedzot apliecinājumu par valsts valodas apguvi un pierādot stabilus un regulārus ienākumus, kas ir pietiekami, lai uzturētu sevi un savas ģimenes locekļus, valsts ir izvirzījusi tikai vienai grupai ārzemnieku - personām, kuras pieņēma Krievijas Federācijas pilsonību. Ne likumprojekta anotācijā, ne Saeimas atbildīgās komisijas sēdē, kur tika izskatīti minētie grozījumi, atšķirīgās attieksmes aspekts un tā pamatojums netika detalizēti atspoguļots un izvērtēts.

1.2. Par pārbaudes kārtošānu digitālajā vidē

Ministru kabineta noteikumu Nr.157 “Noteikumi par valsts valodas zināšanu apjomu, valsts valodas prasmes pārbaudes kārtību un valsts nodevu par valsts valodas prasmes pārbaudi” 46. - 48.punkts paredz valsts valodas prasmes eksāmena kārtošānu informācijas sistēmā¹². MK noteikumu Nr.157 VII sadaļa “Pārbaudes struktūra un saturs, kā arī norises kārtība” nenosaka atvieglojumus pārbaudes kārtības maiņai tām personām, kurām ir zems digitālās pratības līmenis. Šāds jaunievedums īpaši varētu radīt problēmas pārbaudes nokārtošanā personām vecumā virs 65 gadiem¹³, kurām papildus būtu jānodrošina iepazīšanās lekcija/kurss eksāmena kārtošānai digitālajā vidē.

1.3. Par vecuma robežu latviešu valodas pārbaudes kārtošānai un valodas kursu pieejamību

Kārtojot latviešu valodas prasmes pārbaudi pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai, no pārbaudes kārtošānas tiek atbrīvotas personas, kas sasniegušas 75 gadu vecumu.

Aplūkojot sistēmiski citas no valsts valodas pārbaudes atbrīvojamās grupas, tiesībsargs ir konstatējis, ka, uzņemot personas Latvijas pilsonībā naturalizācijas kārtībā, saskaņā ar Pilsonības likuma 20. panta 4. punktu un 21. panta trešo daļu, no rakstnodarba

¹¹ MK noteikumu Nr.733 1.2.punkts 1.2. punkts paredz, ka “1.Noteikumi nosaka: [...] pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai nepieciešamo valsts valodas zināšanu apjomu un valsts valodas prasmes pārbaudes kārtību, atvieglojumus valsts valodas prasmes pārbaudes kārtošānā un atbrīvojumu no valsts valodas prasmes pārbaudes kārtošānas Imigrācijas likuma 24.panta pirmās daļas 2., 3., 6. un 7.punktā minētajām personām”.

¹² Skat. MK noteikumu Nr.157 38-44.punktus.

¹³ ES Digitālās ekonomikas un sabiedrības indekss (DESI) liecina, ka Latvijas iedzīvotāju digitālās prasmes ir zemas. Tikai 43% iedzīvotāju vecumā no 16 līdz 74 gadiem ir pamata digitālās prasmes. Savukārt digitālās prasmes, kas ir augstākas par pamata prasmēm, ir vien 24% Latvijas iedzīvotāju. Digitālo prasmju ziņā Latvija ierindojas 20.vietā no 27 ES valstīm (<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi-latvia>).

rakstīšanas par komisijas uzdoto sadzīves rakstura tematu ir atbrīvotas 65 gadu vecumu sasniegušas personas.

Tiesībsarga ieskatā būtu vērtējama MK noteikumu Nr.157 7.6. apakšpunktā noteiktās vecuma robežas, kad personas būtu atbrīvojamas pilnībā vai daļēji no valsts valodas pārbaudes, samazināšana no 75 gadiem līdz 65 gadiem.

Ja vecuma robežas samazināšana attiecībā uz personu grupu, kuru skar grozījumi Imigrācijas likumā, netiek atbalstīta, tiesībsargs vēlas vērst Ministru kabineta uzmanību uz šādu apstākli.

Pēc Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes sniegtajiem statistikas datiem vislielākais Krievijas Federācijas pilsoņu skaits Latvijā ir Rīgā (11 115 personas), Daugavpilī (3381 persona), Liepājā (3055 personas), Ventspilī (1115 personas), Jūrmalā (843 personas), Jelgavā (744 personas), Augšdaugavas novadā (530 personas), Krāslavas novadā (445 personas), Olaines novadā (436 personas), Salaspils novadā (375 personas). Turklāt, vērtējot aplūkojamo personu grupu pēc vecuma, tiesībsargs ir secinājis, ka 44 % no 25 317 Krievijas Federācijas pilsoņiem, uz kuriem provizoriski varētu attiekties 2022. gada 22. septembrī Imigrācijas likumā veiktie grozījumi, ir vecumā no 65 - 75 gadiem. Personas virs darbaspējas vecuma atbilst sociāli mazai aizsargāto personu grupas statusam, kuru cilvēktiesību aizsardzībai, neatkarīgi no to pilsonības, ir jāpievērš pastiprināta uzmanība.

Ņemot vērā, ka grozījumi Imigrācijas likumā attiecībā uz valsts valodas prasmju pierādīšanu līdz 2023. gada 1. septembrim skar lielu mazai aizsargāto personu grupu, tiesībsarga ieskatā būtu svarīgi izvērtēt, vai valsts var nepieciešamības gadījumā piedāvāt atbalstu tiem senioriem, kuri vēlas pārbaudīt savas valsts valodas zināšanas un sagatavoties valsts valodas pārbaudei līdz š.g. 1.septembrim.

2. Par pietiekamu iztikas nodrošinājumu

Imigrācijas likuma 24. pantā un Pārejas noteikumu 58. un 59.punktos veiktie grozījumi uzliks par pienākumu Krievijas Federācijas pilsoņiem, kas līdz šim bija Latvijas pilsoņi vai nepilsoņi, pieprasot pastāvīgās uzturēšanās atļauju, pierādīt, ka viņiem ir stabili un regulāri ienākumi, kas ir pietiekami, lai uzturētu sevi un savas ģimenes locekļus, neizmantojot attiecīgās dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmu.

Padomes Direktīvas 2003/109/EK (2003. gada 25. novembris) par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji 7. un 9. apsvērums nosaka, ka dalībvalstis, novērtējot stabilu un regulāru ienākumu esamību, var ņemt vērā tādas faktorus kā iemaksas pensiju sistēmā un nodokļu saistību izpildi. Ekonomiskiem apsvērumiem nevajadzētu būt par pamatu, lai atteiktos piešķirt pastāvīgā iedzīvotāja statusu, un tos neuzskata par tādiem, kas traucē attiecīgos nosacījumus¹⁴. ES dalībvalstīm piešķirtā rīcības brīvība, īstenojot direktīvu, nedrīkst kaitēt direktīvas mērķiem un lietderīgajai iedarbībai.

Dažas dalībvalstis¹⁵ ir noteikušas fiksētas summas (atbilstoši valsts minimālajam ienākumam), kas ir jāpiemēro, ņemot vērā katra atsevišķa gadījuma īpašos apstākļus, lai atbilstu samērīguma principam, kuru Eiropas Savienības Tiesa ir nostiprinājusi *Chakroun*¹⁶ lietā.

¹⁴ Skat. https://www.eumonitor.eu/9353000/1/j4nvhdfdk3hydztq_j9vvik7m1c3gyxp/vkx7hhip9zww#footnote40

¹⁵ BE, CZ, EL, ES, HR, IT, NL, PL, PT

¹⁶ Skat. EZ 2010.gada 4.marta spriedumu lietā Nr.C-578/08 Rhimou Chakroun pret Minister van Buitenlandse Zaken, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A62008CJ0578&qid=1677669025681>

Saskaņā ar likuma “Par Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusu Latvijas Republikā” 1. panta 2. punktu pietiekams iztikas nodrošinājums ir regulāri (vismaz pēdējos 12 mēnešus) un stabili ikmēneša ienākumi vismaz vienas minimālās mēneša darba algas apmērā (par normālu darba laiku) vai personai Latvijas Republikā piešķirta pensija. Ja personas apgādībā ir tās ģimenes locekļi, tad pietiekams iztikas nodrošinājums ir personas regulāri un stabili ikmēneša ienākumi sev un katram ģimenes loceklim vismaz minimālās darba algas apmērā katram.

Tiesībsargs ir saņēmis iesniegumus no Krievijas Federācijas pilsoņiem un viņu pārstāvjiem, uz kuriem attiecas 2022. gada 22. septembra grozījumi Imigrācijas likumā, kuros ir paustas bažas, ka daudzām personām būs grūtības pierādīt valstij regulārus ienākumus 620 euro apmērā, tādēļ viņi, neskatoties uz pastāvīgo un ilgstošo saikni ar Latvijas Republiku, nebūs tiesīgi, pamatojoties uz jauno regulējumu, pieprasīt un saņemt pastāvīgo uzturēšanās atļauju.

Latvijai, nosakot regulāro ienākumu līmeni pamatvajadzību apmierināšanai, vajadzētu ņemt vērā ārzemnieka pastāvīgās uzturēšanās ilgumu valstī un faktu, ka minētās personas pirms Krievijas Federācijas pilsonības pieņemšanas bija Latvijas pilsoņi vai nepilsoņi, un paredzētajai prasībai individualizēt pieteikuma izskatīšanu¹⁷.

ES normatīvie akti, novērtējot personas ienākumus, ļauj dalībvalstīm ņemt vērā atalgojumu un minimālo valsts pensiju līmeni. Šīs tiesības dalībvalstīm ir jāīsteno, neapdraudot direktīvu mērķi un tās lietderīgo iedarbību.

Tiesībsarga ieskatā par samērīgu būtu uzskatāma prasība Krievijas Federācijas pilsoņiem, kuri līdz pilsonības maiņai bija Latvijas pilsoņi vai nepilsoņi, darbspējīgā vecumā noteikt pietiekama iztikas nodrošinājuma līmeni minimālās algas apmērā, savukārt Krievijas Federācijas pilsoņiem, kas sasnieguši Latvijā noteikto pensijas vecumu, pietiekama iztikas nodrošinājuma līmeni noteikt Latvijā noteiktās minimālās vecuma pensijas apmērā.

3. Par aizsardzību pret izraidīšanu

Padomes Direktīvas 2003/109/EK par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji 16. apsvērumā ir noteikts, ka pastāvīgajiem iedzīvotājiem jābūt pastiprināti aizsargātiem pret izraidīšanu. Šī aizsardzība pamatojas uz kritērijiem, kas noteikti ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas lēmumiem. Lai nodrošinātu aizsardzību pret izraidīšanu, dalībvalstīm jāparedz efektīva tiesiskā aizsardzība.

Direktīvas 2003/109/EK 12.pantā ir noteikts, ka var pieņemt lēmumu izraidīt pastāvīgo iedzīvotāju tikai tad, ja viņš rada faktiskus un pietiekami nopietnus draudus sabiedriskajai kārtībai un sabiedrības drošībai.

Lēmumus par Krievijas Federācijas pilsoņu izraidīšanu nevarēs argumentēt ar ekonomiskiem apsvērumiem. Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei pirms lēmuma pieņemšanas par pastāvīgo iedzīvotāju izraidīšanas, kuri līdz šim valstī būs uzturējušies ar pastāvīgajām uzturēšanās atļaujām, būs jāņem vērā šādi faktori:

- a) uzturēšanās ilgumu to teritorijā;
- b) attiecīgās personas vecums;
- c) sekas, kas rodas attiecīgajai personai un ģimenes locekļiem;

¹⁷ Skat. EST 2010.gada 4.marta spriedumu lietā C-578/08 Rhimou Chakroun pret Minister van Buitenlandse Zaken 38.punktu.

d) saikni ar mītnes valsti vai saiknes trūkumu ar izcelsmes valsti.

Īstenojot grozījumus Imigrācijas likuma 24.pantā un Pārejas noteikumu 58.- 59. punktā, tiesībsarga ieskatā Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde, kā arī tiesu sistēma varētu saskarties ar būtisku pārslodzi, izskatot apstrīdētos un pārsūdzētos rīkojumus par izbraukšanu vai lēmumus par piespiedu izraidīšanu, jo liela daļa personu, uz kurām attiecas Imigrācijas likuma grozījumi, ir ilgstoši un pastāvīgi uzturējušās Latvijā, ir personas pensijas vecumā, kuriem vienīgie ģimenes locekļi varētu būt Latvijas pilsoņi un nepilsoņi, un kuriem Latvija būs ne tikai izcelsmes valsts, ar kuru ir ļoti cieša saikne, bet arī nebūs konstatējama faktiskās saites izveidošanās ar pilsonības valsti.

PMLP, lai pieņemtu lēmumus par KF pilsoņu, kurus skars grozījumi Imigrācijas likumā, izraidīšanu būs obligāti jānorāda lēmumos, ka konkrētās personas rada faktiskus un nopietnus draudus sabiedriskajai drošībai un kārtībai¹⁸.

Tādējādi aicinu Ministru kabinetu izvērtēt tiesībsarga norādītos riskus un veikt nepieciešamos grozījumus normatīvajā regulējumā, lai Imigrācijas likuma Pārejas noteikumu 58.punkts atbilstu labas pārvaldības principam un Latvijas starptautiskajām saistībām.

Ar cieņu
tiesībsargs

Juris Jansons

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

¹⁸ Skat. EST 2017.gada 7.decembra spriedumu lietā C-636/16 Wilber López Pastuzano pret Delegación del Gobierno en Navarra 24.-27. punktus.